

KLÁRA TRSKOVÁ / 16. 6. 2020

Zvláštní jazyk osmdesátých let ve filmu Čekání na Patrika

Režisér Petr Tuček zasadil svůj film *Čekání na Patrika* (1988) do prostředí internátu odborného učiliště, kde pod dohledem jedné vychovatelky studují pouze mladé dívky. Ve filmu je jejich cílem najít si partnera, který bude dostatečně finančně zajištěný a kromě šatů od Diora bude mít třeba i na mikrovlnou troubu. Ve filmu se akcentuje individuální spotřeba a kvality jedince se měří podle jeho fyzického vzhledu. Ve snímku nechybí ani osmdesátková estetika plážových snů, i když se objevuje jen v podobě dekorací s motivy palem. Prvek žádané exotičnosti vložil Petr Tuček do filmu také tím, že obsadil do role jedné ze studentek černošskou ženu. Žanetina nemá přítomnost se ve filmu obhájí až ve scéně z plaveckého bazénu. Zuzana s Helenou si povídají o ohrožení, které pro ně v jejich představách představují černošské ženy jako sexuální predátorky: „Tam ve světě je moře ženských.“ „Myslíš, že by mě byl s nějakou nevěřej?“ „No třeba s černoškou, podívej se na Žanetu... Honza říkal, že jsou nebezpečný.“

Rozhovory, které mezi sebou dívky z textilního učiliště vedou, jsou většinou agresivní a hypersexualizované. Případné hádky a nedorozumění často končí fyzickými potyčkami a obdobně jsou ve filmu zobrazeny i jejich vztahy s muži. Při návštěvě diskotéky vyběhne jeden z vojáků za Helenou, která se po zběsilém úprku schovává za valníkem v zemědělském objektu. Desátník Mirek přitlačí dívku ke zdi slovy: „Ale no tak, chci ti dát jenom pus!“ Helenu zachrání až spolužačky přivolané na místo jejím křikem. Později Helena mluví o svém volání o pomoc, jako o tom, že jí „ruply nervy“, a omlouvá svoji reakci tím, že se jí v patnácti letech už stalo to samé.

Rozchod jedné ze studentek s jejím přítelem končí tím, že si Silva v koupelně smývá krev z obličeje. Spolužačce Zuzaně objasňuje rozbitý obličej: „Mirek. Řekla, jsem mu, že je volnej a on to psychicky nezvládl.“ Další rozhovor mezi dívkami už se točí jen

kolem toho, jaký make-up dokáže monokl nejlépe zakrýt. Zuzana poté celou událost popíše slovy: „Představ si, Silva dostala po hubě, má natrženou pusku a moncla pod levým blinkrem.“ Toto násilí je poté v rámci filmového světa nutné obhájit, a proto Silva získá atribut „nymfomanka“. Pokud je Silva nymfomanka a „v okruhu tří kilometrů nesmí vidět pánský kalhoty“, napadení si zavinila sama.

To, co ale kromě pokřivených mezilidských vztahů nejlépe charakterizuje svět zobrazený ve filmu *Čekání na Patrika*, je nedostatek integrity všech postav. Film zobrazuje hned několik ženatých mužů, kteří jsou nevěrní svým manželkám, a údržbáři kradou v textilním podniku dámské silonky. Nevěra je společně s krádeží a lží chápána jako něco nevyhnutelného a normálního. Hlavní dějová zápleтка filmu se zakládá na nekonečném klubku lží, které Helena splétá o svém neexistujícím příteli Patrikovi. Když ale nakonec rozhodne říct Zuzaně pravdu, její kamarádka jí odmítá věřit. Zakryje tedy svou lež další lží o rozchodu kvůli Patrikově vážně nemocné bývalé manželce.

Osmdesátkový svět *Čekání na Patrika* je tedy prostředím, kde člověk nemá právo na tělesnou ani duševní integritu. Těla postav mohou být kdykoliv a bezdůvodně fyzicky napadena známými i cizími lidmi; a lži – způsobující rozpad integrity duševní – jsou ve filmu nedílnou součástí i těch nejvšednějších konverzací.